

Земляна Д. О.

*студентка 2-го курсу судово-адміністративного факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»*

АДВОКАТСЬКА ТАЄМНИЦЯ ЯК СКЛADOVA АДВОКАТСЬКОЇ ЕТИКИ

Як показує аналіз матеріалів практики, слідчі органи і органи, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, допускають суттєві порушення положень чинного законодавства, які спрямовані на забезпечення адвокатської таємниці. Слідчі здійснюють спроби допитувати адвокатів в якості свідків у кримінальних справах, складати процесуальні документи, що фіксують результати слідчих дій з їх участю, які насправді не проводилися. Слідчі органи не рідко мають на меті не допустити того чи іншого адвоката до здійснення захисту в кримінальній справі, або будь-якими засобами, в тому числі незаконними, зібрати докази, які підтверджують вину підозрюваного або обвинуваченого. При цьому порушується гарантоване ст. 59 Конституції України право на професійну правничу допомогу.

Спроби слідчих органів допитувати адвокатів в якості свідків є грубим порушенням Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», оскільки законом закріплена заборона для адвоката без згоди клієнта розголошувати відомості, що становлять адвокатську таємницю, використовувати їх у своїх інтересах або інтересах третіх осіб. Згідно ст. 22 зазначеного закону адвокатською таємницею є будь-яка інформація, яка стала відома адвокату (його помічнику, стажисту або особі, що знаходиться в трудових відносинах з адвокатом) про клієнта, а також питання, з якими клієнт звертався до адвоката, адвокатського об'єднання, зміст порад, консультацій, роз'яснень, складені документи, інформація, що зберігається на електронних носіях, та інші документи і відомості, отримані адвокатом при здійсненні адвокатської діяльності [1].

Слід зазначити, що адвокатська таємниця – це гарантія анонімності відносин, що виникають між правником і його клієнтом, а впевненість в її дотриманні – основа довіри до адвоката.

З метою забезпечення гарантій дотримання професійної адвокатської таємниці законодавчо визначені обмеження щодо проведення процесуальних дій стосовно адвокатів, а саме:

- адвокатів заборонено допитувати як свідків з обставин, що стали їм відомі у процесі надання правових послуг;
- оперативно-розшукові заходи та слідчі дії щодо адвокатів дозволяються тільки на підставі акту правосуддя;
- обшук у адвоката (або в використовуваних ним приміщеннях) допускається тільки при порушенні кримінальної справи щодо адвоката

і на підставі судового рішення; виключення складають випадки, коли в зазначених приміщеннях виявлені ознаки вчинення злочину. Крім того, в ході обшуку і виїмки у адвоката забороняється вилучати всі документи адвоката, що стосуються його професійної діяльності, фотографування і інша фіксація робочих документів адвоката забороняється [2].

З одного боку, професійна етика змушує адвоката мовчати, про всі відомі факти про його клієнта, але з іншого боку, є ситуації, коли це мовчання може призвести до тяжких наслідків для інших осіб. Наприклад, адвокат в ході надання своїх послуг може дізнатися про приготування його клієнта до вчинення злочину, але дії адвоката в цій ситуації не достатньо регламентовані законом.

Надзвичайна важливість адвокатури вимагає від адвокатів слідування високим етичним стандартам поведінки. Відповідно до ст. 21 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» передбачено дотримання Правил адвокатської етики як одного з основних професійних обов'язків адвоката.

Згідно з п. 3 ст. 10 Правил адвокатської етики, розголошення відомостей, що складають адвокатську таємницю, заборонено за будь-яких обставин, включаючи незаконні спроби органів дізнання, слідства і суду допитати адвоката про обставини, що складають адвокатську таємницю [3]. Це є важливою гарантією адвокатської діяльності та формування довірчих відносин адвоката та клієнта.

Правила адвокатської етики фактично є моральним кодексом адвоката, який деталізує аспекти його професійної діяльності та поведінки у позаробочий час. Сьогодні адвокатура є не лише інститутом, що стоїть на захисті прав та інтересів людини і громадянина, а й рушійною силою тих реформаційних процесів, що відбуваються у правовій системі нашої держави.

За порушення Правил адвокатської етики до адвоката можуть бути застосовані заходи дисциплінарної відповідальності, передбачені Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Проте, адвокат вважається невинуватим у вчиненні дисциплінарного проступку і не може бути підданий дисциплінарному покаранню, доки його вину не буде доведено в законному порядку і встановлено рішенням кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури про притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності.

Законом визначено підстави та порядок притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності, стадії дисциплінарного провадження. Дисциплінарну справу щодо адвоката не може бути порушено за заявою або скаргю, що не містить інформацію про наявність ознак дисциплінарного покарання адвоката, а також за анонімною заявою або скаргю [1].

Адвокат, як і будь-який інший фахівець в галузі права, повинен знати норми етики та дотримуватись їх. Вважаємо, що кожний адвокат повинен виховувати в собі такі моральні якості, як: справедливість, порядність,

добросовісність, чемність, дотримання законності, тощо. Оскільки тільки з цими якостями зі звичайної людини може сформуватись справжній адвокат, діяльність якого буде спрямована на зміцнення законності в нашій країні, а не навпаки.

Отже, правила, які вимагають від адвоката збереження адвокатської таємниці є одночасно і юридичними, і етичними. Обов'язок адвоката щодо дотримання принципу конфіденційності повинен диктуватися, насамперед, інтересами клієнта. А дотримання адвокатами етичних основ, в свою чергу, впливає на зміцнення авторитету інституту адвокатури у суспільстві, гідності та престижу адвокатської професії.

Список використаної літератури:

1. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 р. № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>
2. Затримання адвоката повинно відбуватися тільки за згоди ради адвокатів регіону – маніфест ААУ. URL: <http://kdkako.com.ua/zatrymannya-advokata-povynno-vidbuvatysya-til%CA%B9ky-za-z%C2%B7hody-rady-advokativ-rehionu-manifest-aau/>
3. Правила адвокатської етики, затверджені Звітно-виборним з'їздом адвокатів України 09 червня 2017 р. URL: <https://vkdko.org/wp-content/uploads/2017/07/PAE-2019.pdf>

Науковий керівник: доцент, кандидат юридичних наук, доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» ***Кісліцина Ірина Олександрівна***